

Інновації в оборонній промисловості – базова вимога сучасності // Вісник НАН України. – 2018. – № 10. – С.88–93.

10–11 жовтня у Києві в Міжнародному виставковому центрі відбулася VI Міжнародна наукова конференція «Проблеми координації воєнно-технічної та оборонно-промислової політики в Україні. Перспективи розвитку озброєння та військової техніки», яка вже традиційно проходить у рамках Міжнародної спеціалізованої виставки засобів захисту, озброєння, військової та спеціальної техніки, технологій і товарів подвійного використання «Зброя та безпека». У конференції взяли участь представники НАН України.

У рамках XV Міжнародної спеціалізованої виставки «Зброя та безпека – 2018», яка проходила в м. Києві з 9 по 12 жовтня 2018 р., вже за традицією відбулася VI Міжнародна наукова конференція «Проблеми координації воєнно-технічної та оборонно-промислової політики в Україні. Перспективи розвитку озброєння та військової техніки», присвячена обґрунтуванню перспектив розвитку озброєння і військової техніки (ОВТ) та обговоренню питань посилення взаємодії Збройних Сил України і вітчизняної оборонної промисловості та науки. Організатори конференції – Міністерство оборони України та Міністерство освіти і науки України.

У заході взяли участь представники міністерств – організаторів конференції, Національної академії наук України, закладів вищої освіти, підприємств Державного концерну «Укроборонпром», Державного космічного агентства України, силових структур, оборонної промисловості України та інших організацій і відомств.

На відкритті пленарного засідання було зачитано виступ заступника Міністра оборони України генерал-лейтенанта І. Павловського, в якому він звернув увагу присутніх на проблеми координації воєнно-технічної та оборонно-промислової політики в Україні. Доповідь заступника Міністра освіти і науки України доктора фізико-математичних наук М. Стріхи було присвячено розробкам подвійного використання, що створюються в закладах вищої освіти України. Далі з пленарною доповіддю виступив перший віцепрезидент НАН України академік НАН України В. Горбулін, який зупинився на аналізі проблем функціонування системи створення та організації виробництва інноваційної конкурентоспроможної продукції на підприємствах ОПК України. Нижче наведено скорочений текст його виступу.

За словами академіка В. Горбуліна, попри всім відому істину, що впровадження інновацій при розробленні та виробництві нового ОВТ можливе лише за умови ефективної взаємодії науковців, замовників озброєння, розробників та виробників, в Україні є багато прикладів того, що навіть наявний потенціал науки практично не використовується в оборонній сфері.

У листопаді цього року виповнюється 100 років від дня заснування Національної академії наук України, яка ніколи не стояла осторонь

вирішення науково-технічних проблем розвитку озброєння і військової техніки. У зв'язку з подіями в Криму та на сході України Академія ще у 2014 р. провела інвентаризацію своїх наукових напрямів з метою уточнення того, які установи могли б виконувати дослідження для створення інноваційних технологій подвійного призначення в інтересах ОПК. Було сформовано два переліки таких робіт. У жовтні 2014 р. свої пропозиції Академія направила Президенту України і Кабінету Міністрів України з проханням розглянути їх і прийняти рішення щодо можливого включення окремих її розробок до Державного оборонного замовлення (ДОЗ).

Академія поінформувала Міністерство оборони України щодо своєї готовності розпочати в рамках ДОЗ виконання відібраних робіт, а також запропонувала передбачити у 2015 р. окремим рядком додаткове фінансування НАН України для започаткування комплексу робіт за напрямом «Наукові дослідження і розробки з проблем розвитку ОПК».

Однак ці пропозиції не було враховано, тому НАН України з власної ініціативи, без цільового фінансування започаткувала у 2015 р. виконання цільової науково-технічної програми «Дослідження і розробки з проблем підвищення обороноздатності і безпеки держави» за рахунок скорочення інших конкурсних програм та зменшення фонду зарплати інститутів. У 2015 р. на це було спрямовано 25 млн грн, у 2016 р. – 30, у 2017 р. – 39, а у 2018 р. – 50 млн грн (загалом 144 млн грн).

Академія щороку надсилає ановані звіти про завершені проекти до РНБО, Міноборони, Генштабу ЗСУ, Центрального науково-дослідного інституту озброєння і військової техніки, Укроборонпрому. У 2015–2017 рр. установи НАН України вже завершили виконання 44 проектів Програми. У 2018 р. продовжується виконання 20 проектів і розпочато 22 нових проекти. Загалом серед 86 проектів Програми 49 призначені для підприємств Укроборонпрому; 10 – для ДКА України; 12 – для Міноборони та Генштабу; 17 – для впровадження на інших підприємствах і в організаціях ОПК.

Із завершених проектів Програми можна відзначити дослідження, спрямовані:

- на створення перспективних структур броньованого захисту;
- розроблення маскувальних покриттів для мінімізації помітності техніки в НВЧ-, ВЧ- та ІЧ-діапазонах;
- удосконалення технологій процесів обробки каналів нарізних стволів для підвищення їх живучості;
- створення радіолокаційної станції Х-діапазону для виявлення і класифікації рухомих об'єктів;
- впровадження сучасних технологій з подовження ресурсу авіаційної і бронетанкової техніки, лазерного і дугового зварювання тонкостінних елементів керма і сопла керованих ракет, а також підводного зварювання корпусів військових кораблів в екстремальних умовах.

Окремо слід сказати про роботи за напрямом військової медицини, спрямовані на створення портативних програмно-апаратних комплексів для визначення глибини шокового стану в польових умовах, розроблення нових

біоматеріалів для відновлення кісткової тканини, створення новітніх перев'язувальних матеріалів та комбінованих засобів для зупинення великих кровотеч, створення технології низькотемпературного зберігання клітин донорської крові тощо.

[Завантажити повний текст](#)